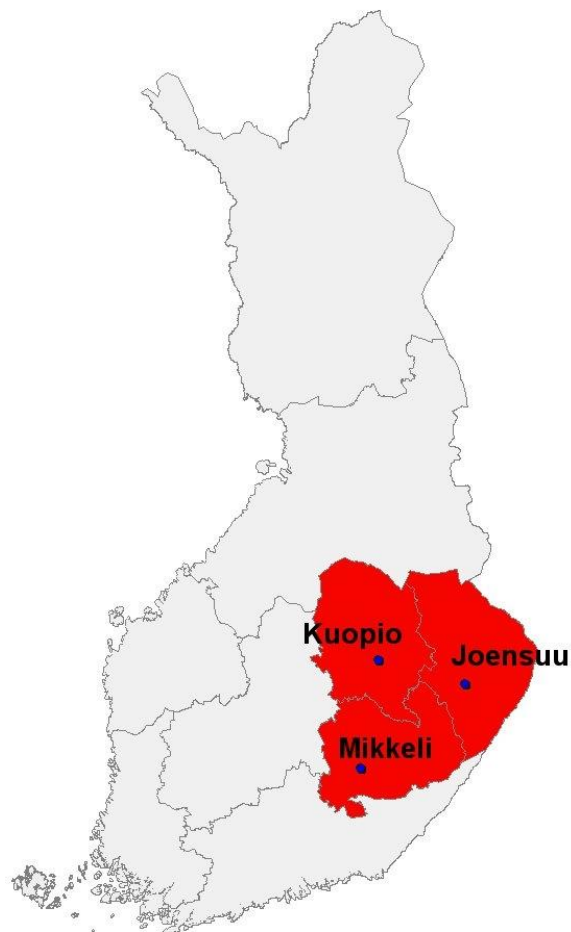

12.2.2010

ITÄ-SUOMI

MAAHANMUUTTOASIOIDEN TOIMINNALLINEN TULOSTAVOITEASIAKIRJA 2010

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (pääkoordinaatiovastuu)
Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖN HAASTEET

Maailmantalouden suhdanteet vaikuttavat vahvasti Itä-Suomeen. Taloustilanne jatkuu talvenkin jälkeen heikkona ja työllisyyden lähiajan odotukset ovat alhaiset. Työttömyyden ennustetaan kasvavan vielä vuonna 2010. Kuntien heikko taloustilanne ja sen seuraukset ovat huolen aiheena koko maassa. Kuntien talouspaineet vaikeuttavat myös erilaisten hankkeiden käynnistymistä ja heikentävät halukkuutta vastaanottaa pakolaisia. Lisäksi monissa kunnissa ongelmana on asuntopula. Pakolaisia ei voida asuttaa palveluista eristyksissä oleville syrjäseuduille, vaikka siellä mahdollisesti tyhjiä asuntoja olisikin.

TE-toimistojen käytettävissä olevat niukat henkilöresurssit asettavat omat rajoituksensa maahanmuuttajien määrän kasvaessa alueella. Lisäksi tulkkauspalvelujen käyttö hidastaa asioiden käsittelyä. Alueella toimivien ELY-keskusten ja ohjaavien ministeriöiden haasteena on tarjota riittävästi koulutusta TE-toimistojen maahanmuuttoasioiden ohjauksessa. Myös kotouttamiskoulutuksien tarjonnan laajentamista ja ylläpitämistä pienemmissä kunnissa tulee kehittää.

Itä-Suomen maakunnissa toimii aktiivisia maahanmuuttajatyön verkostoja, joissa on edustettuina monipuolisesti eri toimijoita. Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa on myös lähdetty kokoamaan yhteisiä, koko maakuntaa tai vähintään yhtä seutukuntaa käsittäviä maahanmuuttopoliittisia asiakirjoja. Lisäksi monissa alueen kunnissa päivitetään kotouttamisohjelmia. Varsinaisena haasteena on saada hiipumassa oleva Itä-Suomen etnisten suhteiden alueellinen neuvottelukunta uudelleen aktiiviseen toimintaan toimintamuotoja ja -tapoja kehittämällä.

Itä-Suomessa ei ole tällä hetkellä akuuttia pulaa osaavasta työvoimasta. Lähitulevaisuudessa väestön ikääntyminen ja eläköityminen kuitenkin hankaloittavat osaavan työvoiman saatavuutta useilla toimialoilla. Osaavan työvoiman turvaamisen yhtenä keinona on työperusteisen maahanmuuton edistäminen ja siihen liittyvien toimintamallien kehittäminen. Työperusteisella maahanmuutolla täydennetään suomalaista työvoimaa, mutta ei korvata sitä. Koska ulkomailta rekrytointi on hidasta ja haastavaa työtä, tulee toimivia malleja rakentaa ja testata ennen akuuttia rekrytointitarvetta. Tavoitteena on, että ulkomailta rekrytointi on kaikille osapuolille luotettavaa ja tehokasta.

Taulukko: Itä-Suomen tilanne 30.9.2009

	Etelä-Savo	Pohjois-Karjala	Pohjois-Savo
Kaikki työnhakijat	15947	22191	26620
Kaikki työttömät työnhakijat	7963	11119	13773
Työttömyysaste (lom. ml.)	11,1	14,4	12,1
Ulkomaalaiset työnhakijat kk:n lopussa	711	1094	875
- joista työttömät	250	381	353
Kotouttamistuen saajat	280	520	342
I - IX 2009			
Maahanmuutto 2009 (Tilastokeskus)	255	364	412
% ennakkoväkiluvusta *	0,16 %	0,22 %	0,17 %

TE-hallinnon toimenpiteet

Saanut työpaikan avoimilta markkinoilta **

207	258	339
980	1338	1129

Työhallinnon aktiivitoimenpiteen aloittaneet

* koko maa 0,37% ** KK21B

Pohjois-Savossa on 31.12.2008 tilanteen mukaan 2 635 ulkomaan kansalaista. He edustavat 96:a eri kansalaisuutta. Suurimmat kansalaisuusryhmät (yli 50 hlöä) ovat venäläiset, virolaiset, ruotsalaiset, myanmarilaiset, kiinalaiset, turkkilaiset, sudanilaiset, thaimaalaiset, saksalaiset, englantilaiset (Britannia) ja puolalaiset. Eniten ulkomaan kansalaisia asuu Kuopiossa (1 387), Varkaudessa (305), Iisalmessa (173) ja Siilinjärvellä (103). Pakolaisia vastaanottaa Kuopion kaupunki. Lisäksi Suonenjoella on 14-paikkainen MLL:n ylläpitämä alaikäisten turvapaikanhakijoiden yhdistetty ryhmä- ja perheryhmäkoti.

Etelä-Savossa asuu vuoden 2008 tietojen mukaan 2 182 ulkomaan kansalaista ja he edustavat 76 eri kansalaisuutta. Suurimmat kansalaisuusryhmät (yli 50 hlöä) ovat venäläiset, virolaiset, afganistanilaiset, myanmarilaiset, saksalaiset, bosnia-hertsegovinalaiset, ruotsalaiset, turkkilaiset, sudanilaiset ja thaimaalaiset. Eniten ulkomaan kansalaisia asuu Mikkelin (1 077 hlöä) ja Savonlinnan (712 hlöä) seutukunnissa. Etelä-Savossa kiintiöpakolaisia vastaanottaa kaksi kuntaa, Mikkeli ja Savonlinna. Etelä-Savossa ei ole vastaanotto-keskustoimintaa.

Pohjois-Karjalassa on 31.12.2008 tilanteen mukaan 2 563 ulkomaan kansalaista. He edustavat 93 eri kansalaisuutta. Suurimmat (yli 50 hlöä) kansalaisuusryhmät ovat venäläiset, virolaiset, somalialaiset, ruotsalaiset, saksalaiset ja thaimaalaiset. Eniten ulkomaalaisia asuu Joensuun kaupungissa, n. 1 300. Seuraavaksi eniten ulkomaalaisia on Kontiolahdella, Kiteellä, Tohmajärvellä ja Outokummussa. Pakolaisia vastaanottavia kuntia Pohjois-Karjalassa ovat Joensuu, Kitee, Kontiolahti, Lieksa ja Nurmes. Alueella on kaksi turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusta, jotka sijaitsevat Kontiolahdella sekä yksin tulneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanottoyksiköt Kiteellä, Kontiolahdella ja Lieksassa. Vastaanottokeskusten majoituspaikkamäärä on yhteensä 420.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN HAASTEISIIN VASTAAMINEN

Itä-Suomen maahanmuuttoasioita hoidetaan laajennetulla toimialueella, joka kattaa Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat ja niiden ELY-keskukset. Maahanmuuttoasioita kehitetään yhdessä laajennetulla toimialueella, mutta kunkin maakunnan omat erityispiirteet huomioiden ja niitä kunnioittaen. Pääkoordinaatiovastuussa on Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) Kuopiossa. Maahanmuuttoa koskevat tavoitteet huomioidaan läpivirtauksena alueen kaikkien ELY-keskusten eri sektoreiden strategioissa ja toimenpiteissä, erityisesti työllisyys- ja yrittäjyyspalveluissa.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri (ETOK) -vastuualueen työjärjestys on vahvistettu 1.2.2010. Sen 4 §:n mukaan maahanmuuttopäällikkö kuuluu ETOK-vastuualueen johtoryhmään. Toiminnallisesti maahanmuuttopäällikkö kuuluu osaaminen, kulttuuri ja työllisyys -yksikön työllisyys- ja maahanmuuttor ryhmään. Muut maahanmuuttoasioiden hoitoon osallistuvat henkilöt kuuluvat kukin ydintehtävänsä kautta määriteltyyn ryhmään.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen organisaatorakenne perustuu matriisimaiseen työskentelytapaan. Maahanmuuttoasioissa tämä ilmenee siten, että maahanmuuttotehtäviin osallistumista ei määritä henkilön organisatorinen sijainti vaan se, kuinka hän voi omalla ydinosaamisellaan ja tehtäväänsä liittyvillä keinoilla edistää kulloinkin kyseessä olevaa asiaa. Lisäksi maahanmuuttoasiat huomioidaan muissa substansseissa esimerkiksi työvoimakoulutuksen suunnittelussa tai osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa siten, että maahanmuuttajat otetaan mukaan toimintoja suunniteltaessa. Näin turvataan se, että maahanmuuttajat tulevat positiivisesti huomioiduksi erityisryhmänä, mutta toisaalta he eivät esimerkiksi työnhakijoina joudu pysyvästi segmentoiduksi vain maahanmuuttajahakijoina sen jälkeen, kun ovat kotoutuneet.

Maahanmuuttotehtäviin osallistuvat seuraavat henkilöt:

Pohjois-Savon ELY-keskuksessa koko työpanoksellaan maahanmuuttopäällikkö Lisbeth Mattsson ja M14-hankkeen aluekoordinaattori Tuomas Kylänpää sekä myöhemmin tarkemmin määriteltävällä osatyöpanoksella osallistuvat erikoissuunnittelija Leena Kukkonen, ylitarkastaja Minna Koljonen, ylitarkastaja Tuula Arosara, tarkastaja Eija Leinonen ja osastosihteeri Taina Hartikainen.

Etelä-Savon ELY-keskuksessa työllisyys, yrittäjäyys ja osaaminen -yksikön päällikkö Tea Raatikainen, kehittämispäällikkö Irja Sokka, asiantuntija, maahanmuutto Pauliina Jenu, asiantuntija, osaamisenkehittäjä Katriina Säisä, ennakoitiasiantuntija Merja Toijonen ja suunnittelija Päivi Järvenpää sekä M14-hankkeen aluekoordinaattori Leena Tuomi.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa suunnittelija Eija Ratinen (0,9 htv), koulutusasiantuntijat Eija Asikainen ja Kirsti Paajanen sekä koulutussihteeri Eila Karttunen (yhteensä 0,3 htv), suunnittelija Mari Suhonen (0,05 htv), toimialasihteeri Leena Varis (0,2 htv), työvoimapalveluasiantuntija Ulla Mauranen (0,2 htv) ja M14-hankkeen aluekoordinaattori Leena Westman (1 htv).

Lisäksi maahanmuuttoasioiden eri osa-alueisiin osallistuvat hallintoyksiköiden maksuliikenteessä toimiva henkilöstö, TE-toimistojen maahanmuuttaja-asiakkaita palveleva henkilöstö, EURES-neuvojat sekä muissa kansainvälisissä palveluissa työskentelevä henkilöstö, innovaatio- ja yritysrahoitusasiantuntijat starttiyrittäjyyden osalta sekä ne ESR-hankkeissa työskentelevät projektihenkilöt, joiden kohderyhmän osana ovat maahanmuuttajat

Vuonna 2010 Itä-Suomen maahanmuuton **keskeiset toiminnalliset tavoitteet** ovat seuraavat:

2.1 Maahanmuuttoasioiden organisoiminen laajennetulla toimialueella

- Organisoidaan maahanmuuttoasioiden hoitaminen ja toiminta laajennetulla toimialueella Itä-Suomessa ja tarkennetaan käytännön toimintamalli
- Selkeytetään vastuut ja tehtävät maahanmuuttoasioissa sekä selvitetään yhteiset rajapinnat toiminnan tehostamiseksi
- Kehitetään toimivat rakenteet (esim. työkokoukset, erilaiset foorumit, verkostot ja koulutukset) tehdä maakuntien rajat ylittävää yhteistyötä ELY-keskusten ja kolmen maakunnan eri maahanmuuttotoimijoiden kesken (mm. kunnat, maakunnan liitot,

TE-toimistot, EURES, vastaanottokeskukset, kolmas sektori, AVI) sekä ylläpidetään toimivia yhteyksiä ministeriöiden ja Maahanmuuttoviraston kanssa.

- Tehostetaan viestintää laajennetulla toimialueella ELY-keskusten ja muiden keskeisten toimijoiden välillä

2.2 Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen

- Kehitetään maahanmuuttajien kotoutumis- ja kielikoulutuksen suunnittelu- ja hankintakäytäntöjä laajennetulla toimialueella. Kehittämistyössä otetaan huomioon eri maakuntien alueella käytössä olevat mallit ja hyvät käytännöt. Selvitetään, miltä osin kotoutumis- ja kielikoulutusta on järjestettävä hajautetusti ja miltä osin sitä voidaan keskittää. Tavoitteena on, että koulutuksella voidaan vastata alueen maahanmuuttajien koulutustarpeisiin joustavasti ja mahdollisimman nopeasti. Maahanmuuttajien yksilöllisiä ammatillisia suunnitelmia edistetään jo kotoutumiskoulutuksen aikana. Lisäksi tavoitteena on koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen.
- Luodaan tarkoituksenmukainen yhteistyö- ja työnjakomalli ELY-keskusten kesken maahanmuuttajille tarkoitetun ammatillisen työvoimakoulutuksen suunnitteluun ja hankintaan. Työssä otetaan huomioon valtakunnallisesti määritellyt vastuut erityiskoulutettujen maahanmuuttajien pätevöittävästä ym. koulutuksesta.
- Ohjataan (mm. lausunnot, ohjausryhmätyöskentely jne.) alueen EU-hankkeiden kautta tehtävää maahanmuuttopolitiittista kehittämistyötä sekä varmistetaan hankkeiden hyvien käytäntöjen juurruttaminen ja kohdennetut jatkotoimet koordinoimalla hankkeissa tuotetun tiedon jakaminen ja muuttaminen osaksi normaalitoimintoja
- Kehitetään ulkomaisen työvoimatarpeen ennakointia sekä selvitetään mahdollisuudet yhtenäistää työvoiman maahanmuuton alueelliset linjaukset laajennetulla toimialueella
- Kehitetään luotettavaa ulkomaisen työvoiman rekrytointia vahvistamalla eri viranomaisten, kuten EURESin ja TE-toimistojen (ml. lähialuerekrytointi) roolia. Tavoitteena on saada aikaan työnantaja kokonaisvaltaisesti palveleva viranomaistoimienpiteistä koostuva kansainvälinen rekrytointi- ja koulutusmalli.
- Kuntien työn tukemiseksi ja kuntapaikkojen lisäämiseksi käynnistetään maakunnallisten maahanmuutto-ohjelmien laadinta yhdessä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa
- Esitetään konkreettisia toimenpiteitä suvaitsevaisuuden ja etnisesti tasa-arvoisen ilmapiirin luomiseksi

Vuonna 2010 **merkittävät kehittämishankkeet** ovat seuraavat:

- Osallistutaan ”M 14 – Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi” EU-hankkeeseen. M14 on neljän maakunnan (Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Kainuu) yhteishanke, jonka tarkoituksena on edistää työperusteista maahanmuuttoa ja jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistymistä.

- Osallistutaan hankkeeseen, jossa organisoidaan neuvonta ja ohjauspiste Petroskoihin tavoitteena ihmisten ja yritysten joustava ja turvallinen liikkuminen Suomen ja Venäjän valtion rajan yli
- Osallistutaan sisäasiainministeriön hankkeeseen, jossa kehitetään kokonaisvaltainen malli kiintiöpakolaisten kuntiin sijoittamiseksi